

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Appendix Unius Necessarii, Summatim recolligens - firmissime
constabiliens, explicatam in toto illo opere in deo vivendi rationem.
Copioso totius operis, & memorabilium in eo rerum indice ad calcem
adjecto ; Italice primo vulgatum [et] Latine nunc redditum

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Caput II. Qualisnam esse interior vita hominis debeat, qui Deo totum se
addixit, illique uni vivere in animo habet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54520](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54520)

CAPUT II.

Qualisnam esse interior vita hominis debeat, qui DEO totum se addixit, illique uni vivere in animo habet.

Totum DEI hominem esse, uníque illi vivere, breviter definiendo, est, nullum in se actum, motúmque habere, qui ex DEO non proveniat: adeò ut DEUS dici possit nostræ animæ anima, & veluti corpus nunquam naturaliter operatur, nisi ex impulsu animæ, sic anima nullum habeat supernaturalis suæ vitæ aliud principium, quàm DEUM: nihil unquam sive ex proprio suo instinctu, sive ex alterius creatæ rei impulsu operans, sed à DEO uno accipiens cujuslibet sui actûs, & motûs auspicia. Jam verò cùm morales hominis motus duorum generum sint, alii nempe interiores, quos animus intrà se concipit, ut cogitationes, affectus, & judicia, alii verò exteriores, ut locutio, & reliqua opera, quæ membrorum ministerio fiunt, juxta hanc eorum divisionem, moralem quoque hominis vitam possumus in duas partes dividere.

dere, interiorem nempe, quæ primo loco nominatos, exteriorémque, quæ secundi generis motus contineat: statuendo ad extremum, tunc illam fore omnino, ex utraque prædictarum partium divinam, quando nullus neque interior, neque exterior in ea motus existet, qui aliunde, quàm à DEO originem ducat. Quod quemadmodum circa interiorem illius partem contingat, explicare hic conabor; alterius, exterioris videlicet tractatione in caput, quod proximè subsequetur, rejecta.

2. Dico itaque, si quispiam efficaciter velit, secundum interiorem vitam totus DEI esse, nec aliunde, quàm ab ipso ad ullos suos actus impelli; necessarium primò illi esse, ut pro unica norma seu personas, seu res æstimandi, & iudicium de illarum dignitate ferendi, DEUM sumat: nec quidquam in pretio habeat, nisi ipsum, & quæ videt in pretio esse apud ipsum; duo hæc penitus animo insculpens oracula: primum, quod Isaias, divino afflatus Numine, promulgavit, creatas nempe omnes seu nostri hujus, seu cælestis mundi personas, quacunque prærogativarum, ac decorum magnitudine excellant, respectu DEI minùs quid vermiculo, vel atomo

mo esse: *Omnes gentes, quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilum, & inane reputate sunt ei. (c. 40.)* Alterum, quod ex certissimis fidei nostræ principiis Angelicus Doctor deprompsit, omnia nimirum naturalis ordinis bona, sive quæ extrinsecus homini accidunt, qualia sunt divitiæ, honores, imperia; sive quæ illius corpori, animoque inhærent, ut pulchritudo, sanitas, robur, ingenium, eloquentia, eruditio, acervatim collecta, & ad summum perducta, quem assequi in terris possunt, magnitudinis, excellentiæque suæ apicem, longè inferiora minimo divinæ amicitæ, & visionis gradu esse. *Bonum gratiæ unius majus est bono naturæ totius universi.*

3. Si enim veritates hæc alta mente concipiat, assiduèque explicatas præ oculis gerat, nihil jam mirari eorum poterit, quæ in imo hoc orbe terrarum magna à pusillis, & majorum nesciis vocantur: neque tunc aut superbi opulentæ apparatus, ut vestium nitor, numerosi pedisequorum greges, ædium laxitas, metallorumque, & gemmarum splendor, alium in eo sua specie excitabunt, quàm miserationis sensum, erga cæcitatem tam vana ostentantium, séque præclaros, & beatos putantium; aut operosa Regum molimina,

bel-

bellicæque expeditiones, & quæ indè consequuntur, tanto famæ strepitu attonitum circumlata per orbem, pugnae, clades, victoriæ, magis serâ illi videbuntur, & gravioris momenti negotia, quàm solliciti puerorum in luteis domunculis extruendis labores; aut cum summis quibusque mortalium ob terrenæ illorum dignitatis excellentiam timidior, minúsque erecto, ac libero animo congredietur, quàm cum figulis, & sutoribus faciat ob plebeji artificii, in quo sibi antecellunt, scientiam; aut demum præpostera eorum, inter quos agit, hoc est totius penè humani generis, iudicia transversum unquam eum rapiant, ad præferendum in æstimatione verè magni, ac felicitis, præsentibus præditum bonis, minús largè iisdem instructo: patricium exempli gratiâ plebejo, & capite censo, divitem mendico, agasoni Monarcham: sed, veluti DEUS tota est apud illum potentia, divitiarum, nobilitatis, gloriæ, & cujuscunque alterius decoris summa; sic à DEO unocertam accipiet quidvis aliud æstimandi mensuram: neminem opulentum judicans, præterquam DEI possessorem: neminem insignis potentia, nisi qui apud DEUM, & in DEO plurimum potest: neminem genere
illu-

illustrem, nisi qui per supernaturalem adoptionem renatus ex DEO est: neminem gloriâ præstantem, nisi qui in honore est coram DEO.

4. Expulsa hunc in modum ab animo magnifica earum rerum æstimatione, quæ neque sunt DEUS, neque ad DEUM referuntur, & ad quas magni pendendas incitari ab eo minimè possumus; sequitur purgatio appetitûs à quibuscunque affectibus, quorum neque objectum, neque causa, & incitamentum DEUS est: ità ut anima nihil amet, nihil optet, nihil metuat, neque de ulla re aut lætetur, aut mœreat, nisi supernaturalibus, & divinis rationibus mota. Purgatio quidem maximè necessaria, & finè qua impossibile est, hominem uni DEO vivere, & totum usquequaque ipsius esse: sed eadem factu prona homini, qui præcedenti iudiciorum purgatione se ad eam comparaverit: cum pro cuiusque rei æstimatione affectus quoque esse erga illam soleat: ingens, si magni illa fiat, & exiguus, ubi exiguo illa in pretio habetur. Quapropter, qui omnem rerum terrenarum æstimationem, omnem simul earum cupiditatem in se ipso extinxerit, & quantò minoris eas duxerit, tantò remissiores earun-

C

dem

dem appetitiones excitari in suo animo sentiet.

5. Circa hanc porrò purgationem sex videntur cuilibet, qui eâ uti velit, præscribi canones posse. Primus, ut sedulo, & universalis assidux mortificationis studio curet, magis semper, ac magis naturales humanarum rerum appetitus in se ipso debilitare, atque atterere: quò scilicet eorum motus etiam in-deliberati, minùs in dies crebri, minùsque validi sint. Quamvis enim ad substantiam vitæ interioris secundùm omnes suas partes divinæ satis sit, nullum ab anima ex plenè deliberatis affectibus concipi, qui aliunde, quàm à DEO originem trahat; dubitari tamen minimè potest, quin ad majorem vitæ illius perfectionem, puritatem, & quietem multum interfit, quàm paucissimos vel surreptitorum, & furtim insurgentium affectuum ex alio, quàm unius DEI impulsu in anima existere.

6. Secundus, nè ullum ex præsentis vitæ bonis cupiat, quærâtque, aut eo utatur, nisi quando necessitas, vel honesta ratio, hoc est divinæ significatio voluntatis id illi faciendum suadet: imò neque tunc id faciat, eò quòd bona prædicta naturali, humanoque appetitui suo arrideant, sed ea tantum de causa, quòd
ità

ità fieri DEO placeat. Quæ perfecta animi puritas nihil aliud, præter divinam voluntatem respiciens, ac sequens, non nisi paucorum, & sanctissimorum hominum est: præfertim, ubi quidpiam vitæ conservandæ necessarium usurpatur, vel quæritur: ceu exempli gratiâ, cùm terrâ horrendum nutante, aut tauro præferoci irruente, quæcunque trepidi circumspicimus subiti illius, ac præsentis periculi effugia. Ad quam nostri curam vix unquam evenit, quin vitæ amor per se ipsum, & tanquam princeps causa, sinè ulla divini placiti animadversione nos incitet.

7. Tertius, ut quemadmodum nullâ aliâ, quàm divinæ voluntatis causâ hoc, aut illud ex prædictis bonis velle incepit; sic propter eam unam, quamdiu sic facto usus erit, velle idem pergat: non permittens, ut subsequenti ullo tempore aliæ rationes terrenæ (quod sæpe clam contingit) vel supremæ illius rationis locò subeant, vel cum ea miscantur. Cujus perversitatis non dubia argumenta esse possunt, si fervidiùs, vehementiùsque, quàm par esset, rem expetat: si sollicitus, anxiusque de eventu illius sit: si quodlibet, tametsi non omnino sanctum, & laudabile artis genus ad eam consequendam ad-

hibeat : si quovis maximè alieno , putà psalmodiæ, aut Sacrificii tempore ruminare illam animo pergat , tanquam mentis pabulum, finè quo illa nesciat expleri , & quiescere : si denique aut illius compos factus plùs justo exultet, aut eàdem frustratus inaniter perturbetur.

8. Quartus , ut ad corrigenda hæc affectûs non ex toto divini vitia , non modò nullum ex præsentis vitæ bonis, nisi ex mero Dei sic volentis respectu optet , ac quærat ; sed neque plùs , atque aliter , quàm illud à se optari , & quæri DEUS velit : voluntate nimirum non omnino absoluta , & ad meram quæsitæ rei consecutionem intenta , sed æquè parata ad carendum hujusmodi effectu , si id potius DEO collibitum fuerit. Unde , ità animo liber , neque de illa , nisi suis temporibus cogitet , neque illâ potiri , nisi honestissimis rationibus studeat, neque aut voti sui successum inter spem , timorémque anxius expectet, aut de illo in irritum fors cadente minùs contentus remaneat ; quàm si cursu inoffenso ad suum finem pervenisset. Quæ libertas , & quies voluntatis curæ illi esse debet , non in terrenis solum bonis quærendis, sed in aliis quoque , esto ad suum spirituales profectum , & ma-

majus DEI obsequium peculiari ratione spectantibus; cujusmodi sunt exempli gratiâ, vividus charitatis fervor, intimior divinarum rerum cognitio, & negotia ob æternam animarum salutem suscepta: cum facilè etiam hinc possit contingere, ut cum amore divino aliquis misceatur imperfectior, nec omnino purus nostri amor, à quo incitemur ad ea objecta quærenda, majori cum ardore, & vehementia, quàm tranquillitate animi, in sola DEI voluntate, tanquam in primario suo scopo, & universali quorumlibet votorum fine acquiescentis.

9. Quintus, ut si fortè vel in principio, vel in progressu volendi aliquod bonum, præfertim ex iis, ad quæ naturalis appetitus propendet, animadvertat, acriori, quàm par sit, ideoque turbulenta, & sollicita voluntate in illud se ferri, quemadmodum potest id habere pro indicio affectûs non penitus puri, sic extemplo ad hunc perpurgandum incumbat, observans, quænam ibi speciatim interveniat vitiosa cupiditas, eamque nitens expressa retractatione ab anima ejicere, neque alium in hac reliquum facere amorem, nisi divinum: quo ità deterso, & ad nativam puritatem suam revocato, pergat mox corrigere nimirum

ardoris, & inanium sollicitudinum vitia, quæ alterius amoris naturalis, & humani interventio produxerat.

10. Sextus, ut satis habens, quando Deus ita vult, hæc, aut illa præsentis vitæ bona velle, & mala averfari; reliquos circa eadem affectus, hoc est lætitiâ, timorem, iracundiam, mœrorem (primo duntaxat aliquatenus excepto) conetur, quantum potest, ab anima excludere; neque enim consequens est, ut, si DEI amor, & voluntas ad aliqua ex præsentibus seu bonis appetenda, seu malis fugitanda nos incitet; necessariò quoque incitet ad concipiendos affectus seu timoris de incerto horum fugæ, illorúmque appetitûs eventu; aut iracundiæ, & mœroris, de eodem votis contrario. Cùm potius & Ecclesiasticus mœrorem, tanquam motum animi non modò inutilem, sed & noxium condemnet, scribens: (c. 3.) *Tristitiâ longè repelle. Multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illa;* & Gentium Doctor iram omnem procul esse à DEI famulis velit, præcipiens: (Ad Ephes. c. 4.) *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio tollatur à vobis;* & Christus Dominus disertè hortatus nos sit, nè solliciti, & pavidî simus, circa ulla vel bona, vel mala præsentia: circa
bo-

bona quidem illis apud D. Lucam verbis :
 (c. 12.) *Nolite solliciti esse animæ vestræ , quid
 manducetis , neque corpori , quid induamini : cir-
 ca verò mala illis , quæ à D. Matthæo refe-
 runtur : (c. 10.) Nolite timere eos , qui occi-
 dunt corpus , animam autem non possunt occidere.*
 Dixi tamen , excipi lætitiâ posse de bono-
 rum assecutione , & malorum effugio , quæ
 divinæ voluntati obsequentes , seu consecuta-
 mur , seu fugimus : tanquam affectum , qui
 ex supernaturalibus causis , ac cum merito ,
 & laude virtutis concipi potest : præsertim
 quando illa boni assecutio , & mali depulsio
 sive ad vitam tuendam necessaria , sive ad cor-
 poris valetudinem , animique tranquillitatem
 valde utilis est : tametsi cum necesse non ha-
 beamus lætari de ejusmodi eventibus , quem-
 admodum necesse habebamus eos velle ; &
 periculum insuper sit , nè naturalis , atque in-
 ordinatus erga res terrenas amor hinc fo-
 mentum accipiat , tutius , ac perfectius vide-
 tur , si contenti primo illo appetitûs practici
 affectu , ad quem à divina voluntate impelli-
 mur , supersedeamus hoc altero , ad quem il-
 la nos minimè urget. Quod erit juxta D.
 Pauli consilium : (1. ad Cor. c. 7.) *Uti hoc*
mundo , necessariisque ejus bonis , sed tanquam

non utamur, hoc est perfunctoriè, citràque omnem propemodum exterioris nostri usùs animadversionem, ac sensum.

II. Nec minùs aut necessaria ad finem propositum, aut post præcedentes duas purgationes facilis tertia purgatio animi est, ab omni genere cogitationum inanium, hoc est, quæ neque pro objecto, neque pro fine, & causa DEUM habent. Necessariam primò illam dixi: cùm palàm sit, neutiquam posse hominis mentem, dum iis ultro se oblectat, totam DEI esse. Facilem porrò, ubi duæ jam dictæ præverint: cùm non multum laboris, negotiique esse possit, in mente abstrahenda ab objectis, in quibus minimum ea pabuli reperit: qualia sunt, quæ neque in pretio habet, neque amat. Volenti igitur interiorem vitam penitùs ex DEO agere, de nulla re cogitare debet, nisi aut de DEO, aut de objectis, de quibus ipse eum cogitare interdum, vel ob suam, vel ob aliorum utilitatem velit: ità ut solis hisce cogitationibus, tanquam solis honestis, atque utilibus, intrà mentem suam aditum præbeat: reliquas verò, ex quibus plus noxæ, quàm emolumentum perciperet, quàsque nulla seu justitiæ, seu obedientiæ, seu charitatis, aliarúmve virtutum

tum ratio, sed solius amoris proprii instinctus ei suggerit, cujusmodi ferè sunt cogitationes de rebus, ad se nihil spectantibus, seu jam omnino transactis, & fortasse eventuris, tanquam inutile temporis dispendium, & malignam noxiorum affectuum sementem penitus ab animo excludat: nihilo minùs vacuum otiosa rerum præteritarum recordatione, & sterili futurorum prævisione habens mentem, quàm si hodie primùm natus in mundo, postque unam, vel alteram horam ex eo migraturus esset. Imò neque de illis ipsis muniis, quæ ex DEI voluntate obeunda illi sunt, cogitare diutiùs debet, quàm dum iis operam navat, vel intensiùs, acriùsque, quàm spiritualis ferat profectus: attendens quidem cum omni sedulitate seu ad procurandam rem domesticam, si est paterfamilias, seu ad præmeditandas lectiones scholasticas, si magister; seu ad causas cognoscendas, si iudex: verùm ità hæc omnia, ut nè ideo consuetas interioris vitæ exercitationes negligat, & extra tempus hujusmodi ministeriis impendendum, ab eorum cogitatione abstineat; & in ipso eadem exercendi actu ad DEUM, ex cujus amore ibi occupatur, per crebra intervalla mentem attollat: utpote qui

eum unum pro centro sui animi habet, cæterisque rebus haudquaquam sua sponte, neque quia sui genii propensionibus consentaneæ sunt, sed ex mero divinæ illius voluntatis exequendæ studio se impertiat.

12. Quòd si mens aliquando, vel ob capitis imbecillitatem, vel ob diutinam in rerum seriarum studiis intensiorem, tempestivo quopiam laxamento indigeret, proximis præsertim à prandio horis, quibus nonnulli ad quamvis attentionem penè omnino inhabiles sunt, neutiquam homini sic affecto interdixerim, quin debilitatas corporis, animique vires seu nemorum, camporumque viridantium prospectu, seu honesto ludi genere, seu cantûs dulcedine, aliave hujus generis remissione paulisper instauret, amœnisque per idem tempus, & jucundis cogitationibus mentem reficiat: dummodo ad spirituale damnum cavendum, quatuor hæ conditiones serventur. Prima, nè quis sibi hanc requiem ex mero sumat naturæ suasu, perque propriam sui unius auctoritatem, sed post expositam DEO illius indigentiam, & legitimam capiendæ illius veniam ab eodem petitam. Secunda, nè inter avocationes prædictas DEI omnino obliviscatur, sed subinde
eum

eum respicere, & alloqui curet. Tertia, nè vel hoc ipso tempore objecta contempletur, quæ inordinatos, terrenosque affectus excitandi vim habent: revocando exempli gratiâ in memoriam, quas aliquando vidit, inanes divitum pompas, & profanæ magnificentiæ spectacula, aut quos olim ex publica quapiam functione circumstantis coronæ plausus retulerit: sed alia potius sibi repræsentet innoxie jucunditatis objecta, quæ animum ita lepidis speciebus oblectent, ut tamen minime inficiant. Quarta, ut, postquam mentali levamine aliquatenus suum repararit vigorem, à quovis eam protinus accommodata illi tempori, hoc est minùs seria imagine expurget, integràmque, & omnino vacantem cælesti suo objecto restituat.

13. Videndum est, quo studii genere occupari interiùs debeat, qui suam voluntatem, & mentem profano quovis sensu, actùque purgaverit? Qua super re breviter dixerim: unum illud occupationis genus ei convenire, ad quod per purgationes suprascriptas se idoneum effinxit: nempe ut DEO vivere conjunctissimus studeat, præ oculis continenter eum habens, debita illi admirationis, reverentiæ, & amoris vectigalia persolvens, de-
que

que rebus suis omnibus cum eo familiariter differens. Ad intimam itaque conjunctionem cum DEO jucundè, & perpetuò servandam, opus primò illi est, ut eum assiduè tanquam sibi præsentem intueatur: scilicet, ut fide quàm certissima impressum menti habeat, pèrque identidem repetitos ejusdem fidei actus creberrimè in memoriam revocet, suum illum, rerùmque omnium Conditorum, ac Dominum ubivis locorum necessariò, & verissimâ totius Divinitatis suæ præsentiam sibi adesse: neque verò otiosum, ritùque aliarum rerum, quæ ante, & circa se adsunt: sed cogitantem de se, plus quàm ipsemet id præstet: sed circumfusum sibi undique, ac se sustentantem, plus quàm parens gravida circumplectatur, & sustineat, quem in utero infantulum gerit: sed intima omnia suæ animæ penetralia replentem, & quidquid ipse agit, secum unà actitantem nihilo minùs, quàm anima omnes corporis partes intrinsecùs repleat, & ad singulos vitales illius motus, tanquam princeps causa ei adsit. Vivida quippe, & assiduè frequentata certissimæ hujus veritatis recordatione practicus divinæ præsentis sensus, hoc est consuetudo DEUM è propinquo spectandi, & quasi juxta illum vi-

ven-

veni brevi temporis spatio non minùs ei familiaris evadet ; ac si quem interiori tantùm fide sibi adstantem agnoscit , corporeis quoque oculis aspectabilem cerneret : veluti cæcus quilibet non minùs facilè experitur , hominem , qui secum differit , pro præsentì certissimè habere , cùmque eo tanquam cum tali agere , ac si eundem visu ipso cerneret.

14. Secundò , posteaquam cælestem suum Dominum hoc sibi pacto proximum , præsentemque reddiderit , adstare illi debet , non similiter , atque aliis objectis vulgaribus , sed cum eo admirationis , reverentiæ , amorisque sensu , qui exuperantissimæ dignitati illius convenit. Adeò ut jam mystico quodam stupore se opprimi sentiat , præ tot , tamque extraordinariis perfectionibus , quas in infinita ejus essentia , tanquam in prodigiorum nusquam alibi occurrentium , & quamcunque humanæ mentis capacitatem superantium abyisso deprehendit : jam altissima cum animi submissione eum adoret , tanquam mundanæ totius universitatis Conditorum , Dominum , atque ultimum finem , & cui nihil non reverentiæ , obsequiique exhiberi à se debeat : jam profiteatur , quidquid boni tam in se , quàm in creatis aliis rebus existit , gratuitum esse illius

lius

lius munus: absque ipsius largitate merissimum nos, & pauperrimum nihilum fore: nostramque in eo unice positam esse felicitatem, ut amemur ab ipso, & per mutuum amorem cum eo conjunctissimi simus: jam, quæcunque in mundo naturæ merito excellentiora, & possidenti utiliora cum eo comparantur; omnia in ejusmodi comparatione vilioris multo pretii, & longè minus bonum existimet, quàm vilem præ universis cælestium spirituum choris vermiculum: jam dulci lætitiæ enthusiasmo incitatus, creatas res omnes etiam sensu carentes ad eum venerandum, illiusque laudes secum concinendas invitet; neque seciùs altera ex parte debitum ipsi amorem exerceat secundum varios actus, & affectus, in quos illius exercitatio dividitur. Cujusmodi est capitale minimæ cujusvis injuriæ ipsius odium, & respondens huic intimus dolor de tam multis, tamque gravibus, queis tum à reliquo hominum genere affici solet, tum quibus ipse in priore sua vita eum indignissimè affecit. Quæ desideria eum quantocyùs in cælesti gloria intuendi, ulterius semper, atque ulterius progrediendi in ipsius amore, & obsequio, mortalésque, si fieri queat, omnes ad ejus notitiam, cultum, ac ser-

servitum trahendi. Cujusmodi exultatio seu de infinita illius perfectione, beatitudine, & gloria, seu de propria sua felicitate, quod à tantæ magnitudinis Domino in amici, & filii loco habeatur, & ad beatissimi, & immortalis regni illius hæreditatem vocetur, seu de omnibus, quæ is in mundo fieri vult, deque illis præcipuè, quæ sibi adversa, & molesta accidunt, utpote in quibus nihil potest, præter sanctissimam illius voluntatem, placere. Quæ fervidæ testificationes, volendi sese illi totum, suasque omnes facultates, & vires in perpetuam servitum addicere, aliud non sunt, quàm ardentes divini amoris actus.

15. Tertiò, ad perseverandum faciliùs, & uberiori cum fructu in ejus præsentia, assuescat cum eo de omnibus colloqui, quæ interdum agit, aut fieri ab aliis videt, quæque sibi vel prospera, vel adversa contingunt: aperiendo ei familiariter, quidquid difficultatis in virtutum exercitatione experitur: omnes ad fluxa terræ bona delicias, commoda, hominum æstimationem, & benevolentiam sui animi instinctus, quasvis cogitationes vanas, ambitiosas, superbas, & fraternæ charitati inimicas, quas in mente deprehendit, omnes demum læticias, mœrores, cupiditates, iras,
so-

solicitudines, aliósq; affectus, qui suo in animo excitantur, adeò ut in nulla rerum prædictarum hæreat, sed quamcunque earum animadverterit, ante DEUM, quem præsentem habet, constituat: observans, quidnam ille de re ejusmodi sentiat, studensque eundem illum sensum ipse quoque concipere, ac denique, tanquam sibi communem, seu voce sensibili, seu tacita mentis locutione coram illo exprimere. Utque aliquo exemplo proximè hic allatam luculentius declarem; audit fortè nonnullos de opum affluentia, de dignitatum splendore, aliisq; id genus bonis ampullosè, & magnificè loqui. Statuat se cum prædicto inani sermone coram DEO: revocansque in memoriam, quàm nullo in pretio apud eum sint terrena illa bona; profiteatur, se quoque eadem nihili pendere. Simili pacto, ubi causâ injuriæ ab aliquo acceptæ iracundiæ motus excitare in suo animo senserit, ad DEUM præsentem respiciat, audiensque contrarios lenitatis, tolerantia, & mansuetudinis sensus ab eo sibi inculcari, dicat intrâ se ipsum: apage à meo corde hos affectus usque adeò ab ea benignitate abhorrentes, quam DEUS & erga nos præfert, & præferri à nobis erga proximos jubet; etsi duplo esset
gra.

gravior, quæ illata mihi est injuria, nihilominus, cum id placere tibi, Domine, intelligam, certum mihi est, non modò nullum indignantis, & offensi animi specimen illius authori exhibere; sed cum insuper quasi germanum fratrem diligere, nullisque non officiis, ac benevolentia significationibus proficui. Nec secùs, si naturalis sensus ab aliquo obedientia, aut mortificationis, vel alterius virtutis actu refugiat, interiorum illum sui animi renisum cum DEO communicet, novamque ex illius presentia, & responsis alacritatem concipiens, quid hoc rei est? subjiciat: itane, ô Domine! in iis, quæ ad obsequium tuum pertinent, cogitandum ego putem, arduane, an factu proclivia, dissentanea, an congruentia meis propensionibus sint: nec potius ad quidvis protinus aggrediendum fati causæ existimem, quòd tu gratum id habeas? Proh intolerandum meum dedecus! placet tibi hoc à me fieri: & ego etiamnum in deliberatione illius versor? Et ego auscultare adhuc pergo, quid de illo inferior pars mei animi censeat? Et ego illud nondum peregi? Nimis, ah nimis cessationis fuit, quòd res non simul peracta, atque cognita est. En jam nunc, hoc ipso loco, atque tempore ple-

D

nis

nissima cum voluntate illam decerno, illam eligo, illam aggredior.

16. Ità, dico, jam diutius, jam brevius, pro majori, vel minori temporis opportunitate, atque copia debet cum DEO de singulis suis rebus agere, saltèm, ac præcipuè de illis, quarum cum eo communicationem magis necessariam, graviorisque momenti esse viderit; & si pergat sedulò id facere, tres indè utilissimos effectus percipiet. Primum, quòd per hujusmodi praxim suave, nedum facile experietur assiduam toto die retinere DEI præsentis memoriã, utpote cujus inexhaustum, sempèrque varium, & novum ei pabulum subministrabit, quidquid sive extra, sive intrà se fieri sentiet. Secundum, quòd ordinarius quotidianæ vitæ suæ tenor continua quædam erit, præcipuarum, & quæ imprimis necessariæ homini sunt, exercitatio virtutum. Quemadmodum enim jam de una continenter, jam de altera earum colloquetur cum DEO; sic proprios jam unius, jam alterius actus continenter coram illo exercebit. Tertium, quòd tam frequenti prædictorum actuum repetitione in consuetudinem, hoc est penè in naturam illi abibunt, quæ plurimum cæteroqui Christianam perfe-

ctio.

etionem sectantibus difficultatis, negotiique exhibent: qualia sunt, quidquid in terris splendidi, & magnifici apparet, flocci facere, nihilque præter DEUM, & quæ ad DEUM pertinent, in pretio habere nullam suis sensibus, suæque voluntati oblectationem indulgere: vanam bonorum mortalium cupiditatem ab animo excludere: injurias non æquoduntaxat, verum etiam hilari animo ferre: quæcunque humanitus adversa, & molesta accidunt, tanquam divinæ voluntatis effectus, libenter amplecti, fugere honores, & plausus, de sui contemptu gaudere, liberum retinere ab inordinato humanorum de se iudiciorum, & sermonum respectu animum, quidquid gratum DEO esse constet, quantumcunque arduum, & proprio appetitui contrarium sit, promptè, alacritèrque faciendum suscipere: quemvis hominum, esto per sese aspernandum, inamabilemque, & fœdis quæ naturæ, quæ morum vitiis scatentem, perfecta charitate, quasi fratrem, imò quasi alterum se complecti, gaudendo, si quid prosperum, & dolendo, si quid triste illi acciderit, quidquid agit benignè interpretando, & sicubi erret, aut delinquat, amica potius miseratione, quàm contemptu, odioque eum.

prosequendo. Hæc siquidem sunt ordinaria, & maximè communis materies, circa quam illi occasio se offert cum præfente sibi DEO consultandi, illiusque iudicium, profuorum iudiciorum, affectuum, & actuum norma exquirendi. Quapropter, si meam roger sententiam, nullum inter omnia spiritualis vitæ exercitia esse dixerim, quod in virtute citò, & facilè ad eximiam sanctitatem provehendi animas huic possit æquari. Neque jam miror, quòd DEUS Abrahæ, coram se ingredi jussu, quasi certum, & proprium illius viæ terminum, perfectionem statim promiserit, dicens: *Ambula coram me, & esto perfectus.* (Gen. c. 17.)

17. Reliquum est, ut, postquam exposuimus, per quos interiores actus perfectè anima cum DEO jungatur, de tempore sacræ huic conjunctioni assignando, deque modo in ea sese fructuosius occupandi loquar. Et, quantum ad tempus ei propriè conveniens, dico, hoc esse non illud solummodo, quod in otio, & secessu transigimus, sed omne itè aliud, quo inter homines versamur, & actionibus fungimur, quæ non totam necessariò mentis intentionem exigunt: prout sunt ambulare, vesci, & plerique arti-

um

um mechanicarum labores ; quarum actio-
num tempore potest facilè anima verè DE-
UM diligens perpetuam cum eo conjunctio-
nem sui retinere : dicando illi per singulas
partes opus , quod tractat , & ad illum refe-
rendo , juxta modò dictam rationem , quæ-
cunque in eo sibi accidunt. Imò cum iis ip-
sis occupationibus , quæ totam sibi vendicant
mentem , cujusmodi exempli gratiâ sunt li-
terariæ , potest , ac debet , quisquis spiritua-
lem vitam seriò sectatur , si minùs continu-
am , saltèm frequentè Dei præsentis memori-
am conjungere : instaurando hanc subinde ,
tum ad horologii pulsus , tum quoties mediò
in opere nodus intervenit , non facilè , citra
invocatam DEI opem , solubilis , tum per
brevia illa intervalla , quibus seu ad librum
aliquem capiendum dexteram porrigit , seu
nocturni studii tempore lichnum emungit ,
seu à laboris per diu continuati lassitudine o-
scitabundus respirat , seu qua alia de causa
summam mentis contentionem abrumpit ;
tum denique ubi aliquam minùs ordinatam
affectionem circa præsens studium excitari
in suo animo senserit : putà tædii , si ex neces-
sitate potiùs , quàm sua sponte illi operam na-
vet , vel inanis lætitiæ de felici ejus progressu ,

déque laude, quam indè est relaturus, vel sollicitudinis, mœstitiæque, cum in eo aqua sibi hæret, neque sat prospicit, quemnam exitum sortiturus sit labor. Quos, aliósque tales affectus, seu pravos, seu imperfectos, quisquis omnimodam divini amoris puritatem cordi habet, nullo pacto admittere, aut pati in se debet: sed simul atque eorum aliquem furtim irrepsisse, aut suboriri advertent, DEUM respicere, & coram eo, juxtaque ejus consilia, noxium illud germen excindere,

18. Quod verò ad modum attinet, interioris hujus exercitii fructuosè obeundi, tranquillus is esse debet, & quantum maximè fieri potest suavis; adeò ut, qui ei operam dat, nè sollicitus, anxiúsque sit, de conservanda intrà se per diem totum præsentis DEI specie expressa, distincta, & sensibili, quantum ad omnia ejus adjuncta, quorum supra mentio à nobis facta est; id enim neque factu possibile est; neque ad illius finem necessario requiritur, vel plus semper conducit, prout satis declarat simplex ille intuitus, quo veritates divinæ in contemplatione apprehenduntur; qui licèt minùs sæpe distinctus, & particularis sit, quàm earundem cognitio, per se-
du-

dulam ratiocinationem quæsitâ, huic nihilo-
minus ab interioris vitæ magistris, secundum
excellentiâ, utilitatêque antefertur. Præ-
terquam quòd, etsi specialis, & distincta per
diem totum DEI repræsentatio, ad animam
penitiùs cum eo conjungendam utilis foret,
illam tamen violentis, anxiisq; conatibus
quærere, usque adeò ad prædictæ intimioris
cõjunctionis effectum nîl prodest, ut eum
potiùs impediât. Nihil quippe vel conduci-
bilius interioribus divini amoris exercitiis
est, quàm animi quies, & libertas; vel adver-
sum magis, quàm violentia, & anxietas. Il-
lud itaque suavitas, & moderatio, quam hic
commendamus, requirit, ut quisquis con-
versari assiduè, fructuosèque cum DEO ex-
petit, curet quidem matutinæ orationis tem-
pore, illius præsentis imaginem quàm maxi-
mè expressam, distinctâmque concipere, &
talem quoque, dummodo facilè, & citra ni-
miam vim possit, per reliquum diem menti
impressam circumferre; quòd si postmodo
(ceu plerumque contingit) inter medios vi-
tæ actus, hominùmque commercia, non ni-
sì confusam, atque obscuram retinere illam
posset, nihil ulteriùs exquirat, aut fini suo ne-
cessarium existimet: sed pro eo, ut laboret,

nitaturque, cum capitis defatigatione, & rerum, quas gerit, incommodo, ut DEU M. clariori sub specie intrà, & circa se intueatur, studeat potius cum eo, quamvis per meram fidem cognito, de rebus differere, quæ interim aliæ post alias sibi obversantur, atque accidunt. Namque in his demum colloquiis præcipuus divinæ præsentia, seu confusæ, seu distinctæ fructus consistit: ac propterea in his quoque potissimum, tanquam in totius exercitii hujus fine occupari debet: eorum subsidio interiores sui animi sensus ad perfectam sanctitatem componat, jamque brevius, jam diutius iis vacet, prout magis, minusve aliis occupationibus distinebitur, & prout majoris, minorisve momenti res sunt, de quibus aget.

19. Præterea animadvertendum est, lætitiâ spirituales, quamvis utilissimum sit totius perfectionis Christianæ instrumentum; ad hanc tamen, de qua loquimur, intimam conjunctionem cum DEO specialiter usui esse, ac propemodum necessariò requiri. Cum enim perpetuo conatu intendenda mens sit, neque ad res varias, & cogitari faciles, quales sunt terrenæ, ac sensibiles, sed ad unum longè abstrusissimum, & humano intellectu

al.

altius objectum ; liquidò apparet, finè aliquo interiori adjumento, & solatio difficilimè eventurum (si tamen & sic eveniet) ut nostra imbecillitas laborem hunc, qua par est, instantia, & æquabilitate continuet. Quocirca cuilibet, qui curæ habet, totum diem, omnesque vitæ suæ dies, perfectè cum DEO conjunctus transigere ; etiam, atque etiam commendo, ut aptioris modi causâ, studeat quanta potest cum hilaritate animi, sacræ huic occupationi vacare : persuasissimum habens, tali illam sibi pacto & fructuosiore, ratione vivacium actuum, quos in ea continenter eliciet, & continuari perfacilem, interioris suavitatis causâ futuram.

20. Quòd si artem aliquam sibi suggeri optaret, cujus ope ità hilariter, & jucundè conversetur cum DEO ; duas indicare illi possum, eximiè ad hunc finem efficaces. Prima est, ut juxta doctrinam in secunda parte nostri operis fusè explicatam, dulcis fiduciæ sensus erga DEUM concipiat : intuens illum cum de eo cogitat, aut cum eo agit, nequaquam ceu Dominum tetricæ indolis, ad iracundiam proclivem, quique assiduè in severam majestatem compositus, neminem patiatur ex suis famulis se alloqui, aut sibi astare,

nisi vultu humi prono, præque magnitudinis suæ terrore attonitum, & vix mentis compositum: sed potiùs tanquam principem effusissimæ benignitatis ad omnem humanitatem factum, & plùs quàm paterni erga subditos animi: qui nimirum pro amicis, atque filiis dignatur nos ducere, & tot, tamque mira incredibilis erga nos benevolentix monumenta edidit, nec quidquam aut charius habet, quàm nobiscum familiariter agere, aut ardentius desiderat, quàm ut sibi æternùm consortes beatissimi regni sui simus: quantum enim prior illa repræsentatio molestam, & gravem assiduam cum eo consuetudinem redderet; tantùm hæc posterior ad jucundam, atque amabilem eam reddendam valebit.

21. Secunda ars esse poterit, si inter actus voluntatis, ad nostram cum DEO conjunctionem spectantes, eos præcipuè, ac frequentius usurpemus, qui jucundi, & suaves naturâ suâ sunt: actus nempe exultationis, & gaudii, tum de infinita DEI beatitudine, & gloria; tum de omnibus, quæ ex rectissima illius voluntate in mundo accidunt, amando, & hilari cum approbatione intuendo eorù singula, quatenus ab ipso sancita, & decreta: sed ea specialius ità hilariter, libentèrque acc-

ceptando, quæ aliquid molestiæ, detrimenti, & incommodi nobis pariunt: veluti exempli gratiâ, jacturam charæ, atque utilis rei: improspere alicujus consilii, negotiique exitum, aut illius obstacula, & remoras: quæ ab hominibus adversus honorem, voluntatem, commoda nostra fiunt: victus, somni, aut alterius necessariæ refectionis penuriam: corporis vitia, imbecillitatem, lassitudinem, morbos, animi perturbationes, anxietates, mœrores, fastidia, quidquid demum bono aliquo nos spoliât, aut illius adeptionem retardat, dubiamque, & difficilem reddit: & quidquid item aliquid mali nobis infert, aut illud aggravat, aut remedia impedit; adeò ut, quoties hujusmodi quidpiam accidisse, mœrorisque sensum excitari in animo advertimus; protinus coram DEO, & in supernaturali ejus lumine duo hæc recogitemus: primò, ipsum mundi Governatorem æquissimum ab omni retro æternitate notis sibi de causis voluisse, ut id nobis eveniret. Secundò eundem illum eventum, quantò molestior naturali sensui est, tantò utiliozem spirituali nostro profectui esse: utpote qui & tantò amplioris meriti occasionem præbeat; & à rerum creatarum amore nos avellens, perfe-

ctæ

Etæ cum DEO conjunctioni aptiores efficiat. Tum verò post hæc proposita justissimæ incitamenta lætitiæ, illum esto naturâ suâ tristem eventum, quatenus tamen DEO placitum, & supernaturaliter nobis utilem, diligere ex animo incipiamus, déque illo, quantum maximè possumus, per expressum, ac formalem actum lætemur. Imò ut faciliùs vivaciorem, & magis sensibilem lætitiàm in animo excitemus, extra quoque illam præferamus hilari vocis sono, exporrecta fronte, amœno vultu, incessu alacri, festivoque manuum plausu, & aliis exultantium propriis gestibus studeamus: immorantes his affectibus, quamdiu reliquæ occupationes finunt, eorùmque actus reiterantes, quoties novo resurgentis tristitiæ morfu vellicari animum sentiemus. Quæ ars ad spirituales lætitiàm perpetuò factam tectam tuendam mirum quantum valebit: ità nempe animum componet; ut ii ipsi casus, qui soli perturbare illam poterant, pro materia, & fomento illius sint.

22. En itaque, amans DEI anima, quæque apud te statuisti, uni prorsus ei vivere, qualis interior tuus status, atque habitus esse debeat. Nullam in eo debes pati æstimationem, nullum affectum, cogitationem nullam,

lam, cujus objectum, causa, & finis non Deus sit: sed ipsum unum, totius diei, ac vitæ spatio habere pro cõmuni tuorum motuum principio, atque termino: ipsum unum magni pendere, & admirari, tanquam ens, ac bonum, præ quo reliqua omnia non nisi umbræ entium, ac nihili imagines mereantur vocari: circa ipsum unum, & ea, quæ ipse vult, omnem amorem, curas, vota, atque gaudia occupare, tanquam circa objectum, quod totam cæterorum omnium amabilitatem cū infinita exuperatione in se colligit: ipsum denique assiduè præsentem intueri, cum eo assiduè, tanquam cum amantissimo Patre, & amicorum fidissimo, de omnibus, quæ tibi accidunt, aut in mentem veniunt, familiariter colloqui, inque ipso assiduè tanquam unico gaudiorum tuorum, ac totius felicitatis tuæ centro exultare, & quiescere. O vitæ genus nemini non amandum! qui illud probè consideret, quòque nullum cogitari potest beatæ Cælitum vitæ similis.

